

Memo cijfers arbeidsmigranten Kop van Noord-Holland

Achtergrond

Het Ontwikkelingsbedrijf Noord-Holland Noord heeft Decisio gevraagd om een cijfermatige analyse op te leveren over arbeidsmigranten in de gemeenten in de Kop van Noord-Holland (te weten: Den Helder, Schagen, Hollands Kroon en Texel). Het betreft de populatie arbeidsmigranten in de periode 2010-2018. We doen dit op basis van de *Monitor internationale werknemers*, een database die door Decisio via de CBS Microdata ontwikkeld is. Een toelichting op deze database is te vinden in onderstaand kader.

Cijfers arbeidsmigranten op basis van CBS Microdata

Het CBS geeft geaccrediteerde organisaties toegang tot de databestanden op basis waarvan het CBS haar statistieken opstelt (de zogenaamde 'CBS Microdata'). Decisio heeft toegang tot CBS Microdata en gebruikt dit om de 'Monitor internationale werknemers' op te stellen op basis van diverse uitgangspunten, waaronder:

- De werknemer werkt in Nederland
- De werknemer heeft de buitenlandse nationaliteit (oftewel: geen Nederlandse nationaliteit)
- De werknemer verdient een inkomen uit 'actieve arbeid'. Oftewel, internationale werknemers zijn niet in de monitor opgenomen wanneer zij bijvoorbeeld een uitkering ontvangen, of werkloos zijn.

Binnen deze monitor zoomen we onder meer specifiek in op de arbeidsmigranten. Voor de monitor koppelt Decisio binnen CBS Microdata arbeidscontractinformatie van arbeidsmigranten in Nederland aan diverse persoonsgegevens. Op gemeenteniveau en (deels) op postcodeniveau geeft de monitor vervolgens onder meer inzicht in het aantal arbeidsmigranten dat in een regio woont en/of werkt, in welke sector zij werkzaam zijn, hoe lang zij in Nederland economisch actief zijn en herkomst.

Inhoud memo

Dit memo geeft achtereenvolgend cijfers weer over de volgende onderwerpen:

1. Aantal arbeidsmigranten naar werklocatie, voor de jaren 2010 tot en met 2018
2. Aantal arbeidsmigranten naar woonlocatie, voor de jaren 2010 tot en met 2018
3. Belangrijkste woon-werkstromen van en naar de Kop van Noord-Holland

4. Jaarlijkse instroom en uitstroom, gemiddelde contractduur van kort verblijvende arbeidsmigranten (< 1 jaar) en langer verblijvende arbeidsmigranten (> 1 jaar) (op basis van werklocatie)
5. Top-10 werksectoren arbeidsmigranten, naar werklocatie, peiljaar 2018
6. Een prognose van het aantal arbeidsmigranten tot 2030
7. Enkele beknopte conclusies.

Per tabel of figuur is een korte toelichting gegeven. De cijfers zijn weergegeven op het niveau van de Kop van Noord-Holland en voor gemeenten binnen de regio. Daarnaast geven we de aantallen arbeidsmigranten naar woonlocatie (4-positie postcodeniveau) en de belangrijkste woon-werkstromen op een kaart weer.

Definitie: wie is een arbeidsmigrant?

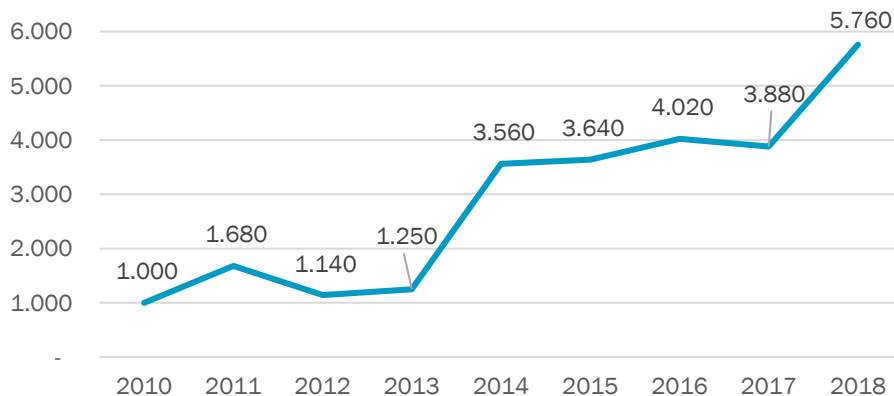
Een economisch-actieve internationale arbeidsmigrant is een persoon in loondienst bij een in Nederland gevestigde organisatie waarvoor loonheffing is betaald aan de Belastingdienst. Daarnaast geldt dat deze persoon alleen een buitenlandse nationaliteit heeft; oftewel deze persoon heeft niet de Nederlandse nationaliteit. In de *Monitor Internationale werknemers* maken we onderscheid tussen internationale kenniswerkers en arbeidsmigranten. Voor kenniswerkers wordt een minimale looneis gesteld voor twee leeftijdsgroepen. De minimale looneis is ontleend aan de bruto loonbedragen in de kennismigrantenregeling. Voor berekening van de fiscale looneisen is 70% van de bruto looneisen uit de kennismigrantenregeling genomen. Alle werknemers die niet aan deze eis voldoen, worden gerekend tot de groep arbeidsmigranten. Zie voor de precieze looneis per leeftijdsgroep ook onderstaande tabel.

Leeftijd	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
< 30 jaar	€ 25.198	€ 25.761	€ 25.985	€ 26.605	€ 27.109	€ 26.926	€ 27.860	€ 28.333	€ 28.813	€ 29.293
≥ 30 jaar	€ 34.361	€ 35.128	€ 35.433	€ 35.867	€ 36.407	€ 36.723	€ 38.003	€ 38.648	€ 39.303	€ 39.953

1. Aantal arbeidsmigranten naar werklocatie

In 2018 werkten in de Kop van Noord-Holland 5.760 arbeidsmigranten. Ondanks achterblijvend economisch herstel en stagnerende groei van het aantal arbeidsmigranten in 2012 en 2013, verzesvoudigde het aantal arbeidsmigranten in Kop van Noord-Holland sinds 2010. Dat betekent een absolute toename van 4.760 arbeidsmigranten. Jaarlijks neemt de groep arbeidsmigranten gemiddeld toe met 600 arbeidsmigranten, wat een gemiddelde groei van 25 procent inhoudt. Dat is hoger dan het Nederlandse gemiddelde van 16 procent.

Figuur 1 Aantal werkzame arbeidsmigranten in de Kop van Noord-Holland, 2010-2018

Bron: Decisio (2020), op basis van CBS Microdata. Getallen zijn afgerond; hierdoor kunnen afrondingsverschillen optreden.

Binnen de Kop van Noord-Holland zijn Hollands Kroon en Schagen de belangrijkste werkgemeenten voor arbeidsmigranten. Circa vier vijfde van de arbeidsmigranten is in 2018 werkzaam in één van deze gemeenten. In 2010 bedroeg dat bijna 60 procent. Dit betekent een toenemende concentratie van werkzame arbeidsmigranten in Hollands Kroon en Schagen in de periode 2010-2018. Het gaat om een toename van 2.100 arbeidsmigranten in Hollands Kroon en 1.970 in Schagen, wat een gemiddelde jaarlijks groei betekent van zo'n 30 procent.

Tabel 1 Aantal geregistreerde arbeidsmigranten naar werklocatie, voor de Kop van Noord-Holland en de gemeenten daarbinnen, jaren 2010-2018

Werklocatie	Aantal 2010	Aantal 2018	Vershil absoluut	Jaarlijkse groei
Den Helder	300	620	320	9%
Hollands Kroon	280	2.380	2.100	31%
Schagen	290	2.260	1.970	29%
Texel	130	500	370	18%
Kop van Noord-Holland	1.000	5.760	4.760	24%

Bron: Decisio (2020), op basis van CBS Microdata. Getallen zijn afgerond; hierdoor kunnen afrondingsverschillen optreden.

De werkgelegenheid in de Kop van Noord-Holland is voor bijna 9 procent ingevuld door arbeidsmigranten. Met name in Hollands Kroon en Schagen is het aandeel arbeidsmigranten op de totale werkgelegenheid relatief hoog met respectievelijk 18

en 12 procent. In Den Helder is dit daarentegen laag met 2 procent van de werkgelegenheid.

Tabel 2 Aandeel geregistreeerde arbeidsmigranten in de werkgelegenheid, voor de Kop van Noord-Holland en de gemeenten, jaren 2010-2018

Werklocatie	Aantal geregistreeerd werkzame arbeidsmigranten	Werkgelegenheid	Aandeel
Den Helder	620	28.200	2%
Hollands Kroon	2.380	13.600	18%
Schagen	2.260	18.300	12%
Texel	500	6.400	8%
Kop van Noord-Holland	5.760	66.500	9%

Bron: Decisio (2020), op basis van CBS Microdata. Getallen zijn afgerond; hierdoor kunnen afrondingsverschillen optreden.

Belangrijkste kenmerken doelgroep arbeidsmigranten

In de bijlage zijn gegevens te vinden over de kenmerken van de groep arbeidsmigranten in de Kop van Noord-Holland. In dit kader geven we een opsomming van de belangrijkste kenmerken:

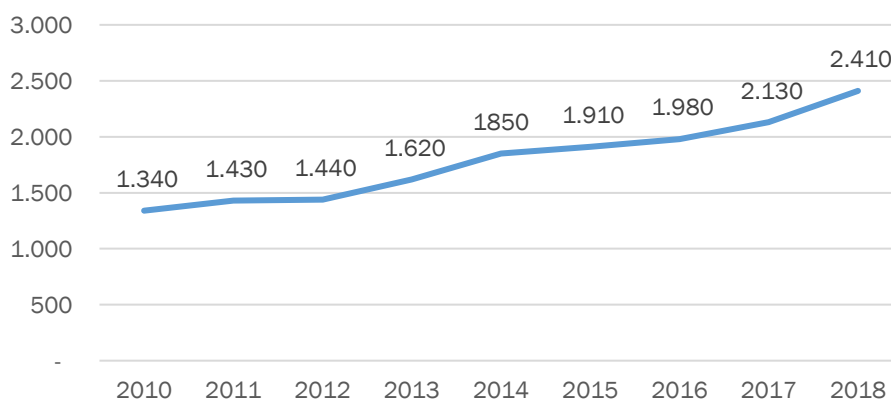
- **In- en uitstroom:** de instroom in de Kop van Noord-Holland bedraagt jaarlijks gemiddeld 1.860 arbeidsmigranten, terwijl jaarlijks gemiddeld 1.260 arbeidsmigranten uitstromen. De grootste dynamiek qua in- en uitstroom is zichtbaar in respectievelijk Schagen en Hollands Kroon.
- **Contractduur:** de contractduur van arbeidsmigranten is sterk afhankelijk van de sector waarin zij werkzaam zijn en loopt uiteen van enkele weken tot meer dan een jaar. Van de arbeidsmigranten met een contractduur van minder dan jaar heeft 63 procent een contract voor 0-4 maanden, 20 procent een contract voor 4-8 maanden en 17 procent een contract voor 12 maanden. Van de arbeidsmigranten met een contract voor meer dan een jaar, zien we dat gemiddeld 39 procent na een jaar nog economisch actief is binnen de Kop van Noord-Holland, na twee jaar is dit 26 procent.
- **Bedrijfssector:** de meeste arbeidsmigranten zijn actief in de bedrijfssectoren *uitzendbureaus en detachering, groothandel en horeca*. Een hoger dan landelijk gemiddeld aandeel van de arbeidsmigranten is werkzaam via een uitzendbureau (73 procent). Daarnaast is 8 procent van de arbeidsmigranten actief in zowel de groothandel als horeca. Verder is circa 3 procent actief in de sector *transport en logistiek*.

2. Aantal internationale arbeidsmigranten naar woonlocatie

PS: de gegevens over internationale arbeidsmigranten naar woonlocatie zijn gebaseerd op cijfers tot en met 2018. Huisvestingsfaciliteiten die na 2018 gerealiseerd zijn we daarom nog niet terug te vinden in de resultaten (als woonlocaties van arbeidsmigranten).

Op basis van CBS Microdata blijkt dat in 2018 zo'n 2.410 arbeidsmigranten geregistreerd woonachtig staan in de Kop van Noord-Holland. Dit is naar verwachting een onderschatting van het daadwerkelijke aantal, zie daarvoor ook het kader. Sinds 2010 is het aantal (geregistreerd) woonachtige arbeidsmigranten in de Kop van Noord-Holland gegroeid van 1.340 in 2010 naar 2.410 in 2018. Dat is een gemiddelde jaarlijkse groei van 8 procent. De groei van het aantal woonachtige arbeidsmigranten is stabielere dan van het aantal werkzame arbeidsmigranten.

Figuur 2 Aantal (geregistreerd) woonachtige arbeidsmigranten in de Kop van Noord-Holland, 2010-2018

Bron: Decisio (2020), op basis van CBS Microdata. Getallen zijn afgerond; hierdoor kunnen afrondingsverschillen optreden.

Woonadres arbeidsmigrant niet altijd bekend: registratiegraad

Het komt voor dat het woonadres van een arbeidsmigrant niet bekend is via CBS Microdata. Dat kan meerdere redenen hebben. Bijvoorbeeld doordat de arbeidsmigrant, bij seizoensgebonden arbeid, minder dan 4 maanden in Nederland verblijft en zich niet bij de gemeente inschrijft (dit is ook geen wettelijke plicht). Of, het kan voorkomen dat de arbeidsmigrant zich niet wenst in te schrijven vanwege de angst voor het verliezen van rechten in het land van herkomst. Uit diverse onderzoeken blijkt dat circa 45 tot 55 procent van de arbeidsmigranten zich inschrijft. Het aantal geregistreerde arbeidsmigranten via de CBS Microdata is dus waarschijnlijk een onderschatting van het aantal arbeidsmigranten dat daadwerkelijk in de Kop van Noord-Holland woont.

In 2019 is Hollands Kroon met ruim 1.000 arbeidsmigranten de belangrijkste woongemeente binnen de Kop van Noord-Holland. In de periode 2010-2018 groeide het aantal arbeidsmigranten in Hollands Kroon jaarlijks gemiddeld met 15 procent. Dat is twee keer zo hoog dan de gemiddelde jaarlijkse groei in de Kop van Noord-Holland. Als gevolg van de snellere groeivoet, woont in 2018 circa 40 procent van de arbeidsmigranten in de Kop van Noord-Holland in Hollands Kroon. Vervolgens volgen Den Helder (670) en Schagen (530) met beiden rond een kwart van het totaal aantal geregistreerde woonachtige arbeidsmigranten in de Kop van Noord-Holland.

Tabel 3 Aantal (geregistreerde) arbeidsmigranten naar woonlocatie, voor de Kop van Noord-Holland en de gemeenten, jaren 2010-2018

Woonlocatie	Aantal 2010	Aantal 2018	Vershil absoluut	Jaarlijkse groei
Den Helder	540	670	130	3%
Hollands Kroon	340	1.020	680	15%
Schagen	320	530	210	7%
Texel	140	190	50	4%
Kop van Noord-Holland	1.340	2.410	1.070	8%

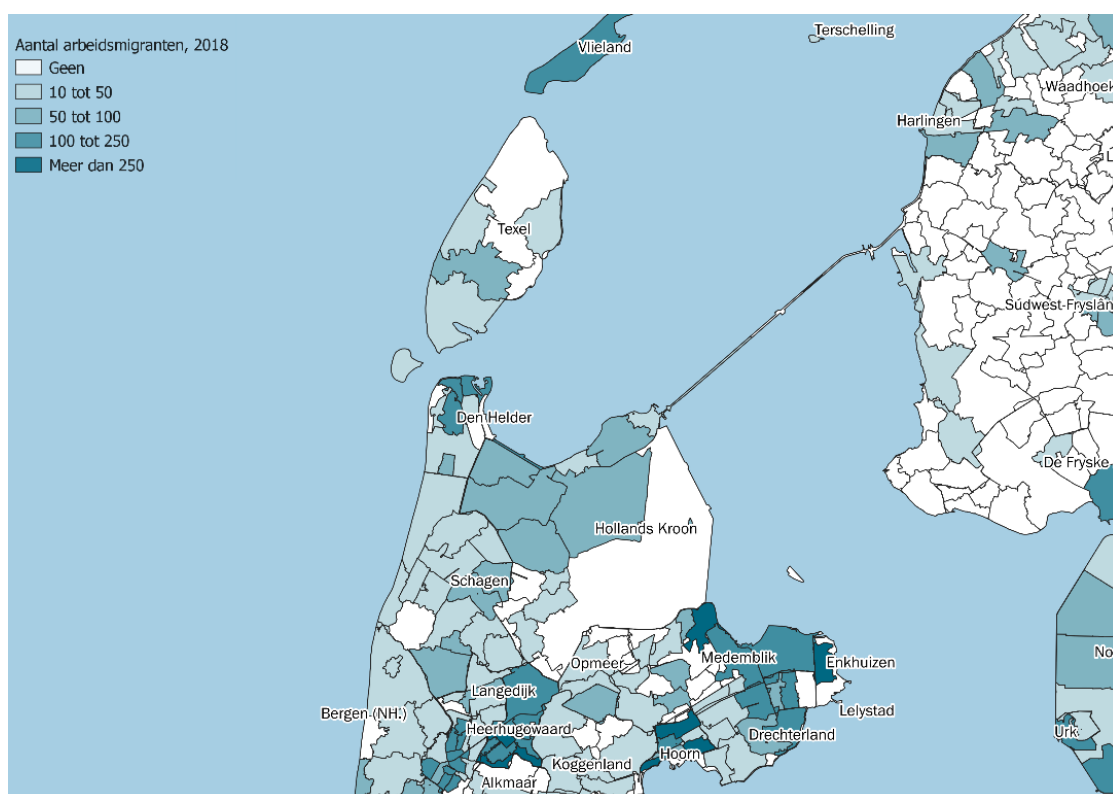
Bron: Decisio (2020), op basis van CBS Microdata. Getallen zijn afgerond; hierdoor kunnen afrondingsverschillen optreden. PS: de gegevens over internationale arbeidsmigranten naar woonlocatie zijn gebaseerd op cijfers tot en met 2018. Huisvestingsfaciliteiten die na 2018 gerealiseerd zijn we daarom nog niet terug te vinden in de resultaten (als woonlocaties van arbeidsmigranten).

Om tot een betere inschatting te komen van de belangrijkste woonlocaties binnen gemeenten in de Kop van Noord-Holland, kijken we naar de belangrijkste wijken waar geregistreerd woonachtige arbeidsmigranten wonen. Binnen de

regiogemeenten zien we dat arbeidsmigranten vooral (geregistreerd) woonachtig zijn in de volgende wijken:

- Gemeente Hollands Kroon: evenredig verspreid over de dorpskernen (o.m. Anna Paulowna, Hippolytushoef).
- Gemeente Schagen: in de dorpskernen Schagen (140) en Warmenhuizen (70).
- Gemeente Den Helder: Stad binnen de Linie-Oost (190), Nieuw Den Helder-Oost (160) Stad binnen de Linie-West (140).
- Gemeente Texel: Den Burg (90).

Figuur 3 Aantal (geregistreerd) woonachtige arbeidsmigranten per gemeente, 2018

Bron: Decisio (2020), op basis van CBS Microdata. PS: de gegevens over internationale arbeidsmigranten naar woonlocatie zijn gebaseerd op cijfers tot en met 2018.

Huisvestingsfaciliteiten die na 2018 gerealiseerd zijn we daarom nog niet terug in de resultaten (als woonlocaties van arbeidsmigranten).

3. Woon-werk relaties arbeidsmigranten

Op basis van gegevens voor 2018 blijkt dat 75 procent van de arbeidsmigranten die in de Kop van Noord-Holland woont, ook in de regio werkt. Voornamelijk de arbeidsmigranten die in Den Helder woonachtig zijn, werken in de eigen

woongemeente of elders in de Kop van Noord-Holland, namelijk 81 procent. In Hollands Kroon (de grootste woongemeente) en Schagen werkt circa 70 procent van de woonachtige arbeidsmigranten in de woongemeente of elders Kop van Noord-Holland, terwijl dat voor Texel 96 procent is.

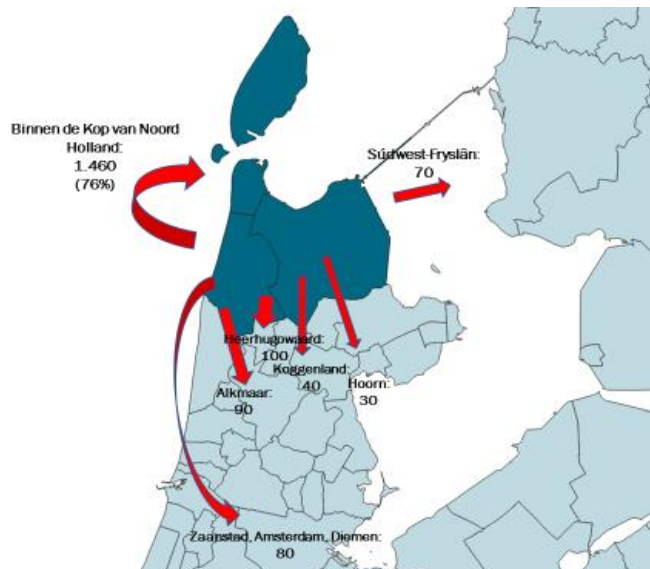
Tabel 4 Aandeel arbeidsmigranten dat in de Kop van Noord-Holland woont en werkt, naar gemeente, 2018

Woongemeente	Aantal geregistreerd	Werkt in woongemeente	Werkt (elders) in de Kop van Noord-Holland	Werkt buiten de Kop van Noord-Holland
Den Helder	670	62%	19%	19%
Hollands Kroon	1.020	64%	7%	30%
Schagen	530	60%	9%	31%
Texel	190	96%	0%	4%
Kop van Noord-Holland	2.410		75%	25%

Bron: Decisio (2020), op basis van CBS Microdata. Getallen zijn afgerond; hierdoor kunnen afrondingsverschillen optreden.

Op basis van de pendelrelaties zien we dat in totaal 25 procent van de in de Kop van Noord-Holland woonachtige arbeidsmigranten buiten de regio werkzaam is. Belangrijke uitgaande pendelstromen, dus arbeidsmigranten die in de regio wonen maar elders werken, zijn zuidwaarts. Als belangrijke uitgaande pendelstromen zien we de grotere, nabijgelegen gemeenten: Heerhugowaard, Alkmaar en Súdwest-Fryslân. Andersom, als het gaat om inkomende pendel van arbeidsmigranten die in de Kop van Noord-Holland werken maar elders wonen, dan zien we vooral een sterke relatie met de relatief stedelijke randgemeenten: Heerhugowaard en Alkmaar.

Figuur 4 Belangrijkste uitgaande pendelstromen van de groep woonachtige arbeidsmigranten in de Kop van Noord-Holland, 2018

Bron: Decisio (2020), o.b.v. CBS Microdata.

Figuur 5 Belangrijkste inkomende pendelstromen van de groep werkzame arbeidsmigranten in de Kop van Noord-Holland, 2018

Bron: Decisio (2020), o.b.v. CBS Microdata. Getallen zijn afgerond; hierdoor kunnen afrondingsverschillen optreden.

4. Prognose aantal arbeidsmigranten tot 2030

Op basis van de historische ontwikkeling in de economie en het aantal arbeidsmigranten in de Kop van Noord-Holland, stellen we prognoses op van de te verwachten ontwikkeling tot 2030. In onderstaand kader geven we een korte toelichting op de methodiek. Een uitgebreid overzicht van genomen stappen is opgenomen in de bijlagen.

Achtergrond prognose

Voor de prognoses kijken we ten eerste naar de daadwerkelijke ontwikkeling van het aantal werkende arbeidsmigranten tussen 2010 en 2018. Met behulp van een meervoudige lineaire regressieanalyse verklaren we vervolgens deze ontwikkeling aan de hand van economische indicatoren. Hieruit blijkt dat de ontwikkeling van het aantal arbeidsmigranten goed kan worden verklaard door de ontwikkeling in het **aantal banen** en **openstaande vacatures** in een regio.

Vervolgstep is om de prognose van het aantal arbeidsmigranten op te stellen aan de hand van regionale prognoses voor deze twee verklarende variabelen (banen en openstaande vacatures). Voor de baanontwikkeling baseren we ons op de regionale COROP-prognoses (COROP Kop van Noord-Holland¹) zoals in WLO Hoog en Laag (bron: CPB, 2016). Voor openstaande vacatures zijn geen prognoses beschikbaar: deze spiegelen we daarom aan de verwachte ontwikkeling van het bruto binnenlands product (bbp) in de Kop van Noord-Holland (bron: CPB 2019).

Tegen deze achtergrond is voor de prognose van het aantal arbeidsmigranten tot 2030 in de Kop van Noord-Holland uitgegaan van de volgende economische scenario's:

- **Scenario Laag:** dit scenario is gebaseerd op de verwachte regionale baanontwikkeling zoals in WLO Laag (gemiddeld -0,24% banengroei per jaar) en openstaande vacatures (gemiddelde jaarlijkse groei van 12,5%) aan de hand van bbp-ontwikkeling in de Kop van Noord-Holland.
- **Scenario Hoog:** dit scenario is gebaseerd op de verwachte regionale baanontwikkeling zoals in WLO Hoog (gemiddeld 0,19% banengroei per jaar) en openstaande vacatures (gemiddelde jaarlijkse groei van 12,5%) aan de hand van bbp-ontwikkeling in de Kop van Noord-Holland.

¹ Tot de COROP-regio Kop van Noord-Holland behoren - naast Den Helder, Hollands Kroon, Schagen en Texel - ook Drechterland, Enkhuizen, Hoorn, Koggenland, Medemblik, Opmeer en Stede Broec.

- **Historisch trendscenario:** dit scenario is gebaseerd op de historische relatie tussen de banengroei, openstaande vacatures en het aantal arbeidsmigranten voor de periode 2010 tot en met 2018.

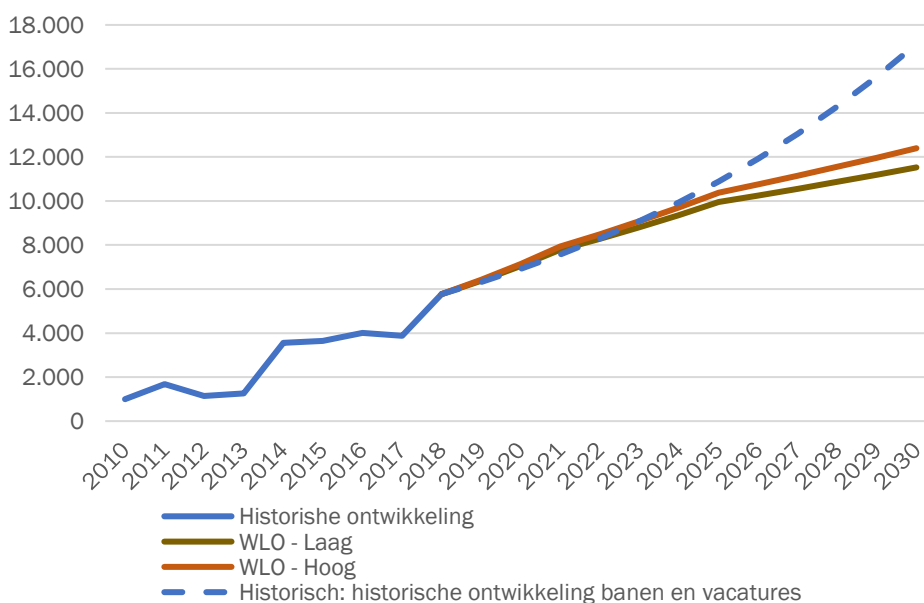
Tabel 5 Scenario's prognose aantal werkende arbeidsmigranten in de Kop van Noord-Holland

	2018	Gemiddeld jaarlijkse groei	2030	Vershil absoluut
WLO - Laag	5.770	5,9%	11.530	5.760
WLO - Hoog	5.770	6,6%	12.400	6.630
Historische ontwikkeling	5.770	9,5%	17.130	11.360

Bron: Decisio (2020), op basis van CBS Microdata. Getallen zijn afgerond; hierdoor kunnen afrondingsverschillen optreden.

Uit de twee WLO-prognosescenario's blijkt voor de Kop van Noord-Holland dat het aantal arbeidsmigranten de komende tien jaar vertweevoudigd tot een populatie van naar schatting **11.530 tot 12.400 arbeidsmigranten in 2030**.

Figuur 6 Scenario's prognose aantal werkende arbeidsmigranten in de Kop van Noord-Holland

Bron: Decisio (2020), op basis van CBS Microdata. Getallen zijn afgerond; hierdoor kunnen afrondingsverschillen optreden.

Invloed Corona-uitbraak op prognosecijfers

Op het moment van schrijven is er sprake van een wereldwijde pandemie; het nieuwe coronavirus. De huidige preventiemaatregelen hebben gevolgen voor verschillende economische sectoren en daarmee ook voor arbeidsmigranten. Denk bijvoorbeeld aan (tijdelijke) vraaguitval (horeca) of -toename (logistiek), maar ook arbeidsmigranten die uit onzekerheid of vanwege het sluiten van grenzen terug keren naar het land van herkomst. De exacte impact van de huidige pandemie op het aantal arbeidsmigranten in de Kop van Noord-Holland is lastig in te schatten. Maar, op de korte termijn verwachten we een afname van het aantal werkzame arbeidsmigranten. De omvang en duur van deze afname is sterk afhankelijk van de duur van deze crisis. Tegelijkertijd, de gehanteerde WLO-scenario's houden rekening met perioden van economische groei en stagnatie. Daarom verwachten we dat deze groeicijfers een goed uitgangspunt blijven voor de prognose van het aantal arbeidsmigranten tot 2030.

5. 'Huisvesting buitenlandse werknemers in De Kop van Noord-Holland en Opmeer', 2018

In de deze paragraaf vergelijken we tot slot ons onderzoek met het onderzoek van Conclusr uit 2018: Wat zijn de overeenkomsten en verschillen? Het onderzoek van Conclusr naar het huisvestingsvraagstuk omtrent arbeidsmigranten is deels kwantitatief en deels kwalitatief. Voor het kwantitatieve onderzoek heeft Conclusr een steekproef gehouden onder bedrijven en instellingen in zowel de Kop van Noord-Holland als daarbuiten. De kwantitatieve informatie is aangevuld op basis van een groepsgesprek met de gemeenten, uitzendbureaus, huisvesters en buitenlandse werknemers. Op basis hiervan is een inschatting gemaakt van het aantal arbeidsmigranten, waar men woont en werkt, de contractduur en de belangrijkste pendelstromen. Met de kennis over de arbeidsmigranten in de Kop van Noord-Holland, is vervolgens het huisvestingsvraagstuk in de Kop van Noord-Holland onderzocht.

Voorliggend onderzoek richt zich specifiek op een cijfermatige analyse van de arbeidsmigranten en bijbehorende kenmerken. De analyse is gebaseerd op gedetailleerde cijfers zoals terug te vinden in de CBS Microdata (gebaseerd op data van de Belastingdienst, zie voor een uitgebreide toelichting het kader in de inleiding). Het onderzoek van Conclusr is voornamelijk gebaseerd op informatie opgehaald in telefonische- en groepsgesprekken. Daarmee is mogelijk een wat beter beeld ontstaan van arbeidsmigranten die 'onder de radar' zijn gebleven van de Belastingdienst (voor de werklocatie) of inschrijving in de BRP (voor de

woonlocatie). Tegelijkertijd is de cijfermatige informatie op basis van Microdata zeer robuust, hoogwaardig en op gedetailleerd schaalniveau beschikbaar. Ondanks andere onderzoeksmethodieken en (kleine) verschillen zoals onder meer het onderzoeksgebied, de definitie van een arbeidsmigrant en/of omtrent de arbeidsduur, bevat het Conclusr-onderzoek min of meer dezelfde onderzoeksaspecten. Hetgeen in beeld is gebracht in voorliggend onderzoek is echter nauwkeuriger dan de uitkomsten uit het Conclusr-onderzoek. Zo is bijvoorbeeld de pendelstroom specifiek gemaakt op gemeenteniveau, waardoor we zien dat Alkmaar, Heerhugowaard en Súdwest-Fryslân belangrijke werklocaties zijn voor arbeidsmigranten die in de Kop van Noord-Holland wonen. Ook onderscheiden we de bedrijfssectoren nauwkeuriger, met als gevolg dat we zien dat drie kwart van de werkzame arbeidsmigranten via een uitzendbureau is ingezet.

In andere onderzoeken, o.a. voor West-Friesland en Alkmaar en omgeving, voeren we tevens gesprekken met belanghebbenden. Op deze inventariseren we onder andere belangrijkste werk- en woonlocaties. Uit de gesprekken volgt in het algemeen dat arbeidsmigranten bij een uitzendbureau meestal werkzaam zijn in de land- en tuinbouw, logistiek en industrie (zowel voedingsmiddelen als metaalelektro). Naast dat arbeidsmigranten in reguliere wijken wonen, horen we via de gesprekken ook vaak over getransformeerde en tijdelijke accommodaties, bij agrariërs op het erf en vakantieparken. Via dergelijke gesprekken verifiëren we de cijfermatige analyse en krijgen we tevens een beter gevoel achter de cijfers.

Tabel 6 Een vergelijk tussen de onderzoeksresultaten van Decisio en Conclusr, peiljaar 2017

	Decisio	Conclusr
Aantal werkzame arbeidsmigranten	3.880	4.450
Aantal woonachtige arbeidsmigranten	2.130*	6.560
Pendelbalans**	75%	56%
Top 3-bedrijfssector	Uitzendbureaus en detachering, Groothandel, Horeca	Agrarische sector, Bouw, Industrie
Voorspelling aantal werkzame arbeidsmigranten 2020	6.480 - 6.550***	7.000

* Woonadres arbeidsmigrant is niet altijd bekend vanwege een registratiegraad van 45 – 55 procent. ** De pendelbalans is het aandeel arbeidsmigranten dat in de regio werkzaam en woonachtig is. *** WLO-Laag en WLO-Hoog scenario's uit de prognose.

De resultaten van de onderzoeken komen niet volledig overeen. Het aantal werkzame arbeidsmigranten is van dezelfde orde van grootte, terwijl de

inschattingen voor het aantal woonachtigen uiteenlopen (ook na correctie voor registratiegraad). Daarnaast schat voorliggend onderzoek de pendelbalans hoger in dan Conclusr. Tevens zijn in dit onderzoek de bedrijfssectoren op een gedetailleerder niveau bekeken. Zo onderscheiden we onder meer uitzendbureaus en detachering van zakelijke dienstverlening. Het is wel aannemelijk dat een overgroot deel werkzaam is in de agrarische sector, bouw en industrie. Tot slot ligt de voorspelling van Conclusr buiten de gehanteerde bandbreedte uit de prognose in voorliggend onderzoek.

Bijlage: Cijfers

In onderstaande tabellen staan de belangrijkste cijfers over arbeidsmigranten weergegeven vanuit de *Monitor Internationale werknemers* (op basis van CBS Microdata). Voor de cijfers geldt dat wij niet mogen rapporteren over groepen kleiner dan 10 in aantal. Daarnaast ronden we cijfers vanwege de leesbaarheid af op tientallen.

Aantal arbeidsmigranten naar werkgemeente*Tabel A Aantal arbeidsmigranten, naar werkgemeente, 2010-2018*

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Den Helder	300	350	260	280	430	500	460	520	620
Hollands Kroon	280	510	270	370	1.190	1.180	1.270	1.310	2.380
Schagen	290	660	380	420	1.740	1.770	1.850	1.610	2.260
Texel	130	160	230	180	200	190	440	440	500
Regio Kop van Noord-Holland	1.000	1.680	1.140	1.250	3.560	3.640	4.020	3.880	5.760

Let op: cijfers zijn (waar nodig) gecorrigeerd voor arbeidsmigranten (via uitzendbureau) die in de Kop van Noord-Holland wonen en een werklocatie hebben die gekoppeld is aan het vestigingsadres van het uitzendbureau buiten de Kop van Noord-Holland. Bron: Decisio (2020), op basis van CBS Microdata. Groei is gemiddeld jaarlijkse groei vanaf 2010 tot en met 2018. Getallen zijn afgerond; hierdoor kunnen afrondingsverschillen optreden.

Aantal arbeidsmigranten (geregistreerd) naar woongemeente*Tabel B Aantal arbeidsmigranten, naar woongemeente, 2010-2018*

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Den Helder	540	540	510	530	500	500	540	570	670
Hollands Kroon	340	390	420	510	680	770	800	920	1.020
Schagen	320	370	360	420	520	490	500	490	530
Texel	140	130	150	160	150	150	140	150	190
Regio Kop van Noord-Holland	1.340	1.430	1.440	1.620	1.850	1.910	1.980	2.130	2.410

Bron: Decisio (2020), op basis van CBS Microdata. Groei is gemiddeld jaarlijkse groei vanaf 2010 tot en met 2018. Getallen zijn afgerond; hierdoor kunnen afrondingsverschillen optreden. PS: de gegevens over internationale arbeidsmigranten naar woonlocatie zijn gebaseerd op cijfers tot en met 2018. Huisvestigingsfaciliteiten die na 2018 gerealiseerd zijn we daarom nog niet terug in de resultaten (als woonlocaties van arbeidsmigranten).

Instroom en uitstroom van arbeidsmigranten naar werkgemeenten

Tabel C Aantal in- en uitstromende arbeidsmigranten, Kop van Noord-Holland,, 2010-2018

Kop van Noord-Holland	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Instroom	1.000	1.120	540	480	2.810	1.660	1.950	1.670	4.640
Uitstroom	-	440	1.070	370	520	1.580	1.570	1.810	2.750

Bron: Decisio (2020), op basis van CBS Microdata. Getallen zijn afgerond; hierdoor kunnen afrondingsverschillen optreden.

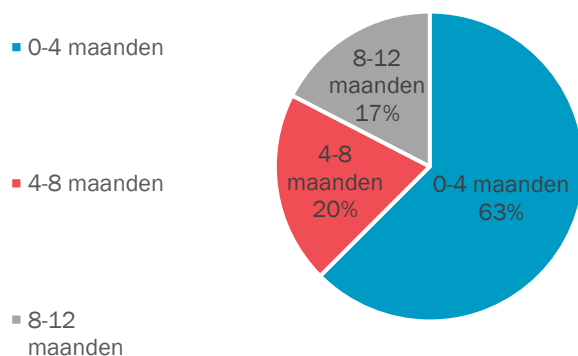
Tabel D Het jaarlijks gemiddelde aantal instromende en uitstromende arbeidsmigranten, naar werkgemeente, 2010-2018

	Instroom	Uitstroom
Den Helder	220	180
Hollands Kroon	660	400
Schagen	840	590
Texel	140	90

Bron: Decisio (2020), op basis van CBS Microdata. Getallen zijn afgerond; hierdoor kunnen afrondingsverschillen optreden.

Contractduur arbeidsmigranten

Figuur A Kortdurend contracten arbeidsmigranten (< 1 jaar), Kop van Noord-Holland, naar aantal maanden, 2018

Bron: Decisio (2020), op basis van CBS Microdata; CBS Statline (2020). Getallen zijn afgerond; hierdoor kunnen afrondingsverschillen optreden.

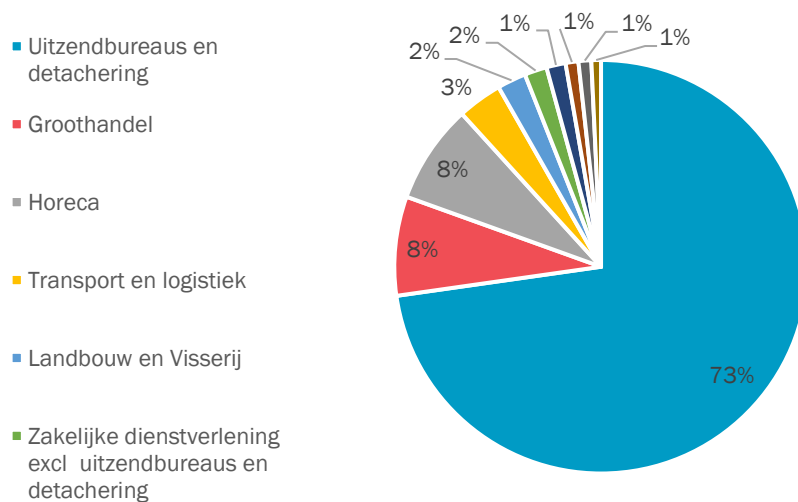
Tabel E Aandeel arbeidsmigranten met een contract langer dan een jaar dat in het daaropvolgende jaar nog economisch actief is in de Kop van Noord-Holland

Jaar	Aantal nieuwe arbeidsmigranten	Aandeel aanwezig na:						
		1 jaar	2 jaar	3 jaar	4 jaar	5 jaar	6 jaar	7 jaar
2011	1.120	18%	13%	27%	22%	17%	15%	4%
2012	540	47%	29%	21%	24%	22%	18%	
2013	480	49%	34%	26%	20%	18%		
2014	2.810	52%	39%	29%	7%			
2015	1.660	43%	27%	8%				
2016	1.950	43%	14%					
2017	1.670	20%						
2018	4.640							

Bron: Decisio (2020), op basis van CBS Microdata; CBS Statline (2020). Getallen zijn afgerond; hierdoor kunnen afrondingsverschillen optreden.

Bedrijfssectoren arbeidsmigranten

Figuur B Top-10 bedrijfssectoren van arbeidsmigranten die in de Kop van Noord-Holland werken, 2018

Bron: Decisio (2020), op basis van CBS Microdata; CBS Statline (2020). Getallen zijn afgerond; hierdoor kunnen afrondingsverschillen optreden.

Tabel F Aantal arbeidsmigranten, naar werklocatie, 2018

Bedrijfssector	Aantal	Aandeel
1. Uitzendbureaus en detachering	2.910	73%
2. Groothandel	310	8%
3. Horeca	310	8%

Bron: Decisio (2020), op basis van CBS Microdata; CBS Statline (2020). Getallen zijn afgerond; hierdoor kunnen afrondingsverschillen optreden.

Prognose aantal arbeidsmigranten tot 2030

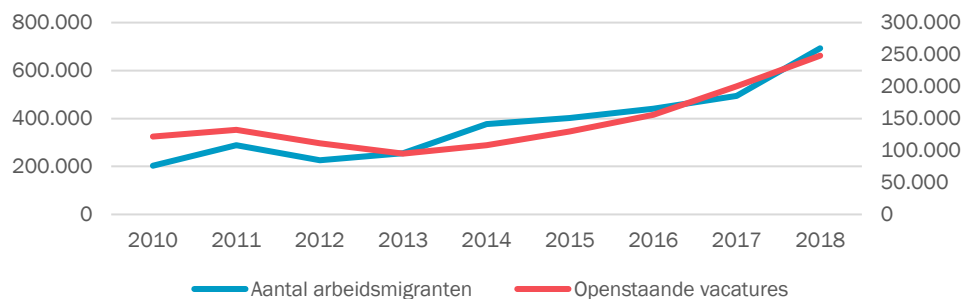
Stap 1: Achtergrond prognose

Op basis van CBS Microdata weten we dat het aantal werkzame arbeidsmigranten in de Kop van Noord-Holland in de afgelopen jaren sterk is gegroeid van 1.000 in 2010 naar 5.760 in 2018. Hun aantallen fluctueren en er is een duidelijk verband zichtbaar tussen de jaren waarin het economisch goed ging en het aantal arbeidsmigranten toenam (vanaf 2014), of juist sprake was van een economische dip en afname van deze groep (2012 en 2013).

Een sterke fluctuatie in het aantal arbeidsmigranten is ook logisch: arbeidsmigranten komen hoofdzakelijk naar Nederland vanwege werk. Een prognose van de toekomstige omvang van deze groep is daardoor altijd in sterke mate afhankelijk van economische ontwikkelingen. Voorliggende prognose is dan ook vooral economisch-demografisch ingestoken en gaat uit van de hypothese dat het aantal arbeidsmigranten volgt op het aantal beschikbare banen en het aantal openstaande vacatures.

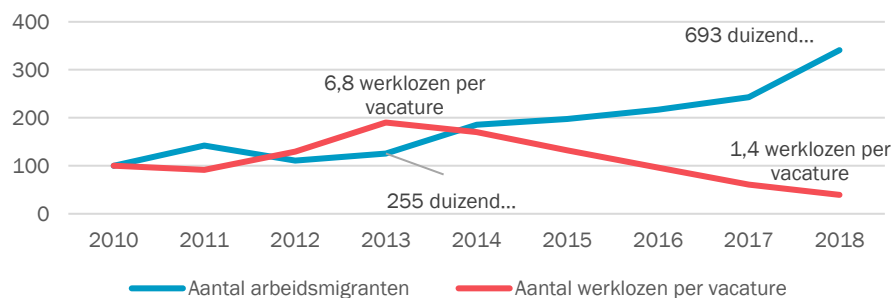
Dat het aantal beschikbare banen en openstaande vacatures goede indicatoren kunnen zijn, wordt in elk geval onderschreven door het aantal vacatures en aantal werklozen per vacature af te zetten tegen het aantal arbeidsmigranten in Nederland. Er is een duidelijke samenhang aanwezig tussen het aantal openstaande vacatures en het aantal arbeidsmigranten (figuur III.1). En als we kijken naar het aantal werklozen per vacature: stijgt het aantal werklozen in de economisch mindere jaren, dan neemt het aantal arbeidsmigranten af. Andersom zien we bij een daling van het aantal werklozen per vacature juist een toename in het aantal arbeidsmigranten: de jaren vanaf 2014 (zie ook figuur III.2).

Figuur C Aantal openstaande vacatures en aantal arbeidsmigranten naar werklocatie in Nederland, jaren 2010 – 2018

Bron: Decisio (2019), o.b.v. CBS Microdata; CBS (2020). Getallen zijn afgerond; hierdoor kunnen afrondingsverschillen optreden.

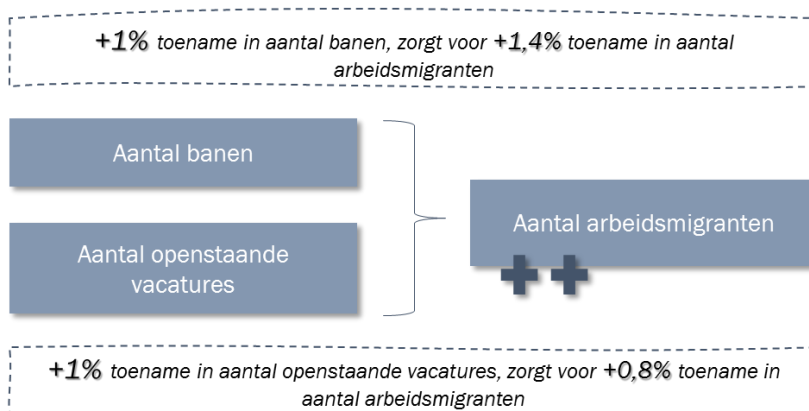
Figuur D Aantal werklozen per vacature en het aantal arbeidsmigranten in Nederland, jaren 2010 – 2018 (index 2010 = 100)

Bron: Decisio (2019), o.b.v. CBS Microdata; CBS (2020). Getallen zijn afgerond; hierdoor kunnen afrondingsverschillen optreden.

Stap 2: Controle variabelen in regressieanalyse

Het verband tussen het aantal banen, openstaande vacatures en arbeidsmigranten hebben we gecontroleerd met behulp van een multiple regressieanalyse (voor de jaren 2010 tot en met 2018, op COROP-niveau²). Daaruit komt een positief, significant verband naar voren. Als het aantal banen met 1 procent stijgt, neemt het aantal arbeidsmigranten toe met 1,4 procent. Stijgt het aantal openstaande vacatures, dan zorgt dit voor een toename in het aantal arbeidsmigranten van 0,8 procent. Deze cijfers vormen het uitgangspunt voor de verdere prognose.

Nu we de verhouding weten tussen het aantal banen, openstaande vacatures en arbeidsmigranten, kunnen we dit gebruiken als parameters in de regionale prognose van het aantal arbeidsmigranten tot 2030. Daarvoor is het echter belangrijk om niet alleen te kijken hoe het aantal banen en openstaande vacatures zich in de afgelopen jaren heeft ontwikkeld, maar ook wat de verwachte toekomstige ontwikkelingen zijn. Dat is stap 3.

² Voor de betrouwbaarheid is het belangrijk om groeicijfers over een zo lang mogelijke periode mee te nemen, om (zoveel als mogelijk) te kunnen corrigeren voor uitschieters in economische hoog- en laagconjunctuur. De beschikbare cijfers over arbeidsmigranten zijn terug te leiden tot en met het jaar 2010. De meest recente beschikbare cijfers zijn uit 2018. Groeicijfers over 2010 tot en met 2018 zijn daarom uitgangspunt voor de prognose.

Stap 3: Verwachte baanontwikkeling en ontwikkeling openstaande vacatures

In deze stap voegen we de verwachte baanontwikkeling en openstaande vacatures toe.

Verwachte baanontwikkeling: regionaal-economische groeiscenario's uit WLO 2015

Het Centraal Planbureau en het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) hebben in 2016 toekomstverkenningen uitgebracht met de verwachte ontwikkeling van het aantal banen tot 2030 op COROP-niveau. Den Helder, Hollands Kroon, Schagen en Texel liggen in de COROP Kop van Noord-Holland. We gaan daarom uit van een toekomstige gemiddelde jaarlijkse groei van -0,24% WLO Laag en 0,19% in WLO Hoog.

COROP	WLO Laag		WLO Hoog	
	Aantal banen (x 1.000)	Jaarlijkse groei	Aantal banen (x 1.000)	Jaarlijkse groei
Kop van Noord-Holland	137	-0,24%	148	0,19%

Verwachte ontwikkeling aantal openstaande vacatures

Er zijn geen prognosecijfers opgesteld of bekend over de verwachte ontwikkeling van het aantal openstaande vacatures. Daarom kijken we naar de jaar-op-jaar ontwikkeling van het aantal openstaande vacatures tussen 2010 en 2018. We spiegelen de verwachte ontwikkeling in openstaande vacatures met de macro-economische prognoses van het CPB (groei van bbp tot 2030, bron: *CBP, Macro-economische verkenningen*). In de periode 2009-2018 presteerde de Kop van Noord-Holland in termen van bbp-groei minder dan Nederland. Daarnaast is de Kop van Noord-Holland door de Rijksoverheid aangemerkt als anticipeerregio, wat betekent dat het (in de toekomst) kampt met bevolkingsdaling en huishoudensdaling. Om deze redenen hanteren we tot en met 2030 voor een lagere bbp-groei voor de Kop van Noord-Holland; factor 0,6 van de economische prognoses van het CPB voor Nederland.

Stap 4: Economische ontwikkeling vatten in verschillende scenario's

De parameters uit de regressieanalyse en verwachte baanontwikkeling gebruiken we om de verwachte toekomstige groei van het aantal arbeidsmigranten door te rekenen. Omdat in prognoses per definitie een bepaalde onzekerheid zit, zetten we de groei uit in een drietal scenario's. In de Kop van Noord-Holland doen we dit aan de hand van:

- **Scenario Laag:** dit scenario is gebaseerd op de verwachte regionale baanontwikkeling zoals in WLO Laag (gemiddeld -0,24% banengroei per jaar) en openstaande vacatures (gemiddelde jaarlijkse groei van 12,5%) aan de hand van bbp-ontwikkeling in de Kop van Noord-Holland.
- **Scenario Hoog:** dit scenario is gebaseerd op de verwachte regionale baanontwikkeling zoals in WLO Hoog (gemiddeld 0,19% banengroei per jaar) en openstaande vacatures (gemiddelde jaarlijkse groei van 12,5%) aan de hand van bbp-ontwikkeling in de Kop van Noord-Holland.
- **Historisch trendscenario:** dit scenario is gebaseerd op de historische relatie tussen de banengroei, openstaande vacatures en het aantal arbeidsmigranten voor de periode 2010 tot en met 2018.

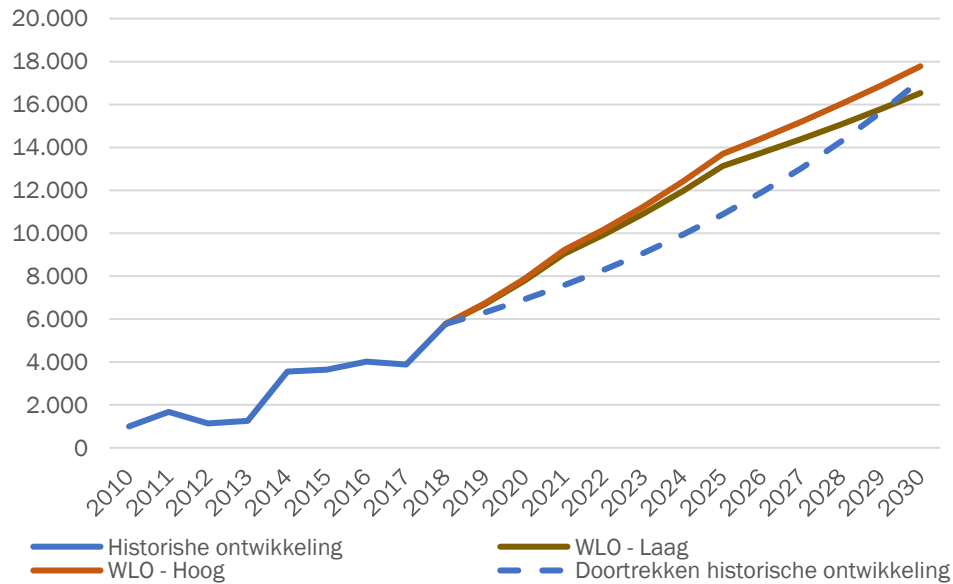
Tabel F Scenario's prognose aantal werkende arbeidsmigranten in de Kop van Noord-Holland, 2018 - 2030

	2018	Gemiddeld jaarlijkse groei	2030	Verskil absoluut
WLO - Laag	5.770	10,1%	18.260	12.490
WLO - Hoog	5.770	10,7%	19.640	13.870
Historische ontwikkeling	5.770	9,5%	17.130	11.360

Bron: Decisio (2020), op basis van CBS Microdata. Getallen zijn afgerond; hierdoor kunnen afrondingsverschillen optreden.

Uit de drie prognoses scenario's blijkt voor de Kop van Noord-Holland dat het aantal arbeidsmigranten de komende tien jaar verdrievoudigd tot een populatie van naar schatting **11.360 tot 13.870 arbeidsmigranten in 2030**.

Figuur E Scenario's prognose aantal werkende arbeidsmigranten in de Kop van Noord-Holland

Bron: Decisio (2020), op basis van CBS Microdata. Getallen zijn afgerond; hierdoor kunnen afrondingsverschillen optreden.